

L. Klíma

VIKTORIE

LADISLAV KLÍMA

Viktorie

PRAHA 1986

Viktorie

LADISLAV KLÍMA — Viktorie

(drama o jediném dějství)

Tato drobná hra vznikla na jaře roku 1928 a je patrně poslední dokončenou prací Klímovou. Bývá obvykle označována jako „jednoaktovka o Edgarovi“ — v pozůstalosti však zůstala bez názvu a proto mohlo být v titulu užito jméno hlavní hrdinky, zejména z toho důvodu, aby nedocházelo k záměně za bibliofilský tisk „Edgar a Eura“, vydaný Píckou v roce 1938, který je úryvkem z tzv. „Velkého románu“.

Vydal M. Navrátil pro své přátele v počtu 25 výtisků.

Knihu vyzdobil *1. března 1928 M. Navrátil*

Tento výtisk má číslo: 25

o s o b y :

Edgar
Viktorie
Benedikt

děj i š t ě : Velký pokoj, zařízený po starodávnu, ponuře, podivně.
Edgarova ložnice. Edgar sedí na pohovce, Viktorie vedle
něho. Je noc.

VIKTORIE: (22letá, krásná, vysoká, výraz třpytlivé bujnosti, skoro bezcudnosti, bezstarostně hříšné volnosti, které se říká „nemravnost“. Líbí Edgara) *Jak jsi krásný, stále krásnější! Či snad jen oči mé se staly krásnějšími láskou k tobě a tím pouze krásu všude rozžehuji?*

EDGAR: (26letý, rovněž vysoké postavy, s dětským umíněným, hrdým výrazem ve velmi jemných až chorobných rysech. Trhne sebou, vzchopí se z pohovky. Z věže slyšet údery hodin) *Jedenáct! Už za hodinu, hu!* (Rozběhne se ke dveřím a zamkne je) *Jaký to nesmysl!* (Odemkne zas, hodiny dozněly) *Jak ohryzně to zvuky! Jakoby z černého bahna odněkud z podsvětí vycházely. A svět je jen bezedné, černé bahno.*

VIKTORIE: *Ty mně tedy neřekneš, čeho se tak děsíš?*

EDGAR: (Opovrhlivě) *Já a děsit se?*

VIKTORIE: *Od nějaké doby se tvé chování, dříve přece tak pevné, zcela změnilo. Rovněž pověz mně, můj nejsladší, a ulehčí se ti. Miluješ-li mne alespoň trochu?*

EDGAR: (Pobíhá chvíli pokojem) *Eh, snad máš pravdu! Budíž! Byla jsi bez toho do věci dost dlouho zapletena. Řekni mně upřímně, jsi-li jista, že vskutku zemřel?*

VIKTORIE: *Byl tvrdý, jako by smrt mu vzala všechno maso a nechala jen kost. A voněl také už jako tchoř.*

EDGAR: A... nepřipadla ti nikdy myšlenka, že je s tím člověkem něco zvláštního? Přímě nadpřirozeného?

VIKTORIE: *Nikdy! Hahaha!*

EDGAR: *Myslím tím, nebyl-li, není-li něco jako vampýr. Rozuměj: člověk, který neumře, který neumírá, lépe řečeno, který je mrtev a přesto žije nejzáhadnější existencí i tělesně.*

VIKTORIE: *Nic. To jen ty, miláčku, něco takového můžeš cítit při své ohromné fantazii a při celé minulosti, která tě k němu — jinak nejohavnějšímu člověku, kterého jsem potkala — poutala. Musíš s ním být od dětství každou hodinu... br! Já byla u něho hospodyní pouze rok, ale nebyla bych to vydržela, kdybys ty mne nebyl tam držel, jako magnet železnou pilinu.*

EDGAR: *To vše by zde nerozhodovalo. Hlavní věc je... ty víš snad.*

VIKTORIE: *Myslíš své sny?*

EDGAR: *Ano.*

VIKTORIE: *Odpusť, ale cos mně o nich řekl? Jediné, že se ti o něm*

vždy zdávalo a zdá, jednou, že je mrtev, když mrtev nebyl, po-
druhé že žije, když už je mrtev.

EDGAR: Řeknu ti o tom nejstručněji to nejdůležitější. Mazlil jsem se s těmi sny dost dlouho, hrál si s nimi, až konečně probudil se z nich děsný drak. První vzpomínka z mého dětství — jeho infernální, nestárnoucí tvář, místo matky — on mne učil mluvit. On mne učil, což je to nejhroznější, i myslit — svým hnusným, smrdutým, zažíva hničícím mozkiem. Co se ze mne mělo stát? Naše duše byly naprosto opačného druhu: on — vtělená prosa, já — celým svým ustrojením umělec. Co mohlo se z umělce ve mně stát, kdyby od nejútlejšího dětství nebyl býval do mne, místo blahodárné vláhy, ustavičně kapán jen zžiravý jed! Jeho obličej, hlas atd. budily ve mně ode vždy mystický děs, mystickou hrůzu. Nutil mne soustavně k jednání, proti němuž vzpouzela se celá má bytost, k činnům tak bezectným, že stud nedovoluje mi dodnes o nich mluvit. Jeho cílem bylo vychovat ze mne ideálního lotra, lichváře, pašeráka, podvodníka, zloděje, ba i vraha. Sotva dosáhl jsem 14 let, vzal mne ze škol a běda našel-li u mne jakoukoli knihu, štětec, foukači harmoniku. Moje nenávisť k němu rostla do neuvěřitelných rozměrů. Jediné co mne těšilo, byl vysoký jeho věk. V jeho smrti viděl jsem konečně ne pouze vysvobození, ale štěstí vůbec, štěstí bezmezné; blaženost nebeskou představoval jsem si bezmála jako stav, kde člověk nemá děda. Ale on ne a ne umřít. Lékaři žasli nad tím, že organismus jeho nejeví přes devadesát let ani známky nějaké nemoci, scházení věkem. Co mne přese vše v naději udržovalo, byly — sny. V nich viděl jsem jej vždy jen ve stavu buď umírání, anebo smrti, anebo posmrtného života; jakoby své zdraví, své nestárnutí, byl koupil děsně, jako když prodá člověk duši svou ďáblovi, zemřelosti už v tomto životě. Já stal jsem se již plnoletým — a neodcházel jsem od něho... Stále pomáhal jsem mu v jeho zločtnech. Co mohl jsem jiného dělat? Neměl jsem ani haléře svého, vyjma různé darebačiny neuměl jsem vlastně nic a netvor nechtěl mne pustit, vyhrožuje mně žalobou pro různé mé zločiny, které byly vždy, ať direktně nebo indirektně, dílem jeho. Postavení mé bylo nesnesitelné, děsné. Ty to víš, tys tenkrát vstoupila k němu za hospodyni. Fu! Nechci na to myslet! Proč jsi to jen udělala? Být hospodyní je pro ženu vždy

čímś zneuctvujícím. Ale ty — měla jsi toho zapotřebí? Ze zá-
možné rodiny k takovému dědkovi!

VIKTORIE: Vždyť jsem ti řekla proč!

EDGAR: Víím, ale nemohu tomu právě věřit. Kdyby láska ke mně tě
sem byla přivedla, nebyly by se našly cesty ke sblížení našemu
jiné a lepší? A sblížili jsme se vlastně tenkrát? Po celou tu
dobu zůstávali jsme si vlastně cizí. Nemohu věřit, že už tenkrát
jsi mne milovala.

VIKTORIE: Měla jsem se ti nabízet jako kurva? Čekala jsem, vy-
jdeš-li mně z počátku alespoň maličko vstříc, ale tys odpovídal
jen nevřlostí i hrubstvím na všechny mé vřidnosti.

EDGAR: Vřidnosti! Nebýt vřidný k „mladému pánovi“, pravděpodob-
ně dědit — nemá-li věc ještě jiný, horší háček?

VIKTORIE: (Pohněvaně) Jaký, smím-li se ptát?

EDGAR: (S důrazem, taktéž hněvivým tónem) Nevím ještě dobře,
ale zvím to snad co nevidět... sny jsou vševědoucí. Ale pak, má
zlatá, budeš mít příčiny bát se trochu... Mlč, mlč a poslouchej
dál! Tedy můj stav byl děsný. Chápal jsem, že nutno, abych po-
mohl sám sobě, — jako všude jest jedině toho zapotřebí. Ale
jak? Nevěděl jsem, avšak byl bych jistě na to přišel — kdyby
tu skoro náhle, jako by osudu stačila moje dobrá vůle, netvor
sám záhadným způsobem nezemřel.

VIKTORIE: (Dosud hněvivě) Nejsi jediným člověkem, kterému to zá-
hadou není, ty?

EDGAR: Poslyš! Už vícekrát učinila jsi podobné hanebné narážky;
zakazují si to! On tedy zemřel, já se stal universálním dědicem
velkého jmění, ale pravou radost jsem z této chvíle, o níž jsem
po celý život toužebně snil, neměl. Nemohl jsem uvěřit, že je
opravdu mrtev a všechny zkoušky, které lékaři k mé žádosti na
jeho těle učinili, nemohly mne uspokojit. Přirozeno, vždyť po-
chybování mě bylo metafyzického rázu, podepřené pocitem, že
se vůbec neumírá. Sny teď častěji než dříve a stále jasnější a
příšernější. Teď v nich byl děd stále živý, třeba stále na umře-
ní, a já umíral jsem jakýmsi nevypověditelným způsobem stále
s ním. Sně přemítal jsem si stále otázku, jako ve bdění přemi-
táme o jakémkoli problému: zemřel vlastně — či nezemřel?
A odpověď zněla vždy: nezemřel, to se jen klameš, tvá vira
v jeho smrt je pouhý sen; počkej, přesvědčíš se. A já opravdu

i ve bdění stále vážně jsem se tázal: nejsem obětí snu? Každý zná sny, v nichž se létá, v nichž říká si trumfálně: vždyť to jde a jak lehce!, jak uvedu zítra v úžas lidí, až poletím nad nimi pouhým máváním rukou! A já aspoň po těchto snech pokoušel jsem se následující den vážně, nepodaří-li se mně let. A tak každého jitra po oněch snech kladu si doopravdy otázku, není-li staroch přece jen živ. Musím říci, že dodnes o tom pochybuju. Celá věc dráždila mne časem dosti příjemně. Ale poslední dobou, jak jsem řekl, vzala na sebe hroživé vzezření. Rodí se ve mně tajemná hrůza, pojmy mě se povážlivě matou, obávám se zešilení.

VIKTORIE: Mláděku můj, to, čím trpíš, je sice už bláznovství k pohledání, ale bláznovství příšerné, s kterým je třeba zacházet nejšetrněji. Nesmím se ti už smát.

EDGAR: Šeredné dost od tebe, žes to dělala. A ještě jedna věc je zde: neřikal jsem ti nikdy o tom, co se stalo v noci po jeho smrti?

VIKTORIE. Ne.

EDGAR: Nuže — povím ti to také. Kol půlnoci probudím se náhle mokrý potem, se zježenými vlasy, aniž se mně předtím co zdálo. Sedím na posteli a tu slyším z vedlejší místnosti něco jako šouravé kroky v pantoflích. Znal jsem je až příliš dobře. Za tímto pokojem byl další pokoj a v něm... rakev — se svým obyvatelem. Sedím dál, vlasy nechtějí ulehnout, naopak; utekl bych, ale nemohl jsem pohnout ani prstem. Do šustění mísí se i hekání a odkašlávání a vzdychání... „Teď vejde ta hrůza ke mně! Teď, teď!“ A bezmezný strach vymrští mne tu, běžím ke dveřím a zamknu je šťastně. Pak uspokojen, usednu opět... a nastalo ticho. Ráno ležela mrtvola v rakvi jako dřív.

VIKTORIE: Huuu!

EDGAR: Ale to není vše. Za delší dobu, bylo to 4. dubna minulého roku, právě ve vřoci jeho smrti, probudilo mne opět šustění a hekání z jeho pokoje. (Ukáže na dveře, jež chtěl před nedáv-
nem zamknout) Ale v dalším pokoji rakev už ovšem nebyla. Tenkrát, vzmužil jsem se rychle a běžel, abych zamknul. Již sahám po klíči, tu vidím, že se klika pomalu snižuje. Uchopil jsem ji, když se objevila již mezi dveřmi a zdi štěrbina, přitiskl jsem ji vši silou k sobě. Tvá síla nebyla by dostačila, aby dveře

opět přivřela. Pak otočil jsem klíčem. Zase ještě jen jedno dlouhé zasténání — a ticho.

VIKTORIE: Dnes je opět 4. dubna.

EDGAR: Nesmysl. Myslíš, že jsem takový strašpytel. Dnes jsem připraven! Ať si jen přijde! Těším se na něj! Pozvu ho, aby se mnou povečeřel. Nepřijme-li nebo nebude-li se chovat jak se sluší a patří, zmlátím jej, až bude podruhé mrtev. [Vyjme z kouta velmi tlustý klacek a ukáže jej] A mimo to... [Rozepne kabát; z kapsy čouhá mu revolver a dýka]

VIKTORIE: Hezké! Ale trochu víc skutečné srdnatosti, třeba beze zbraní, bylo by hezčí. Miláčku, znáš mne jak ráda bych jindy ti řekla: jen to zkus s tím strašidlem, tak dnes ti to zrazuju. Jsi hluboce rozrušen a nezdravý, zjevení působilo by snad katastrofálně. Viš co, můj zlatý? Buď zůstanu zde u tebe, anebo ještě lépe — strávíme noc v nočních místnostech.

EDGAR: [Zřejmě kolísaje po chvíli dupne] A ne! Musím proti tomu zvítězit nebo utéct! A teď mne již opusť! Je tři čtvrtě na dvanáct!

VIKTORIE: O ne, ne, neopustím tě! Mám hrozné tušení.

EDGAR: Vem je čert! Ať se stane co chce! [Odstrčí ji surově. Ona nepromluví již, otevře dveře. Stane v nich ještě, zadívá se naň dlouze jako na rozloučenou, on zahrozí pěstí, ona zmizí, zamkne dveře za sebou na klíč. Edgar přistoupí k oknu] Táhle jde... jsem zvědav, ohlédne-li se, neměl bych jí dát znamení, aby se vrátila? Opravdu, udělám to. Ale ona se neohlíží. No — ohlédni se, dokud tě vidím! Ne, palce umíněná! A tam již zachází do postranní ulice... Fu! Jaký mám vztek! [Zrak jeho padne na hodiny. Vztek ho přejde, ustoupí něčemu jinému] Bože, už to má být! Teď teprve cítím, jak to může být hrozné! [Rozběhne se ke dveřím pokoje a střelhlbitě je zamkne na klíč. Oddechne si] Tak — a teď ať si začne třeba sůstít! V nejhorším případě uteku na chodbu a na ulici ven. Dobře tak. Ale ještě lepší bude, posilním-li se troškou brandy. [Nalije čtvrt litru a vleje jej do sebe] Brr! Ale teď, milé strašidlo, přijď, přivítám tě opravdu vesele! [Podívav se ještě zblízka na své zbraně, ulehne na pohovku s knihou v ruce. Vítr. Duní půlnoc. Edgar sebou trhne] Pozor! Teď to snad přijde! Ale proč mělo by to začít o půlnoci? Aspoň do jedné hodiny má strašidlo čas —.

(Vypije ještě jednu sklenici, znovu ulehne, čas plyne, kniha klesá Edgarovi z ruky. Sotva slyšitelně začíná zaznívat příšerná hudba. Za chvíli delší pauza v ní, v níž je slyšet šustění pantoflí a hekání z vedlejší místnosti. Po pauze opět hudba, pak zase se vzrůstající silou příšerné zvuky. Edgar náhle usedne na pohovku. Hudba ustane. Edgar si mne oči, zívá) *Aaach! — Usnul jsem! ... Co se mně to zdálo? Ach, už vím! Byl jsem pozván na hostinu a strkal jsem kdejakou stříbrnou lžičku do kapes; už jsem byl jímí naditý jako holoubě nádivkou. A pořád se mně zdá, že tam ještě jsem, že to nebyl sen ... Pahl „Seni“ jaký to nesmysl! Hoj, co to slyším!? (Zdvojenou silou zaznívají strašidelné zvuky; do toho ozývá se drcení stěn a nábytku. Velké zrcadlo na zdi se silně pohne) Ach! To ten starý plesnivec! Dnes už zas? Tak brzo? Co mu jen dnes předložím? Opravdu, starochu, vítán mně nejsi nikdy, ale teď právě poslal bych tě do nejhoroucnějších pekell Myslil jsem, že dnes nebudeš moci vstát ze své roztomilé rakvi postele ... Ale je mně dnes tak divně ... Co to bylo? Co to bylo dřívě? ... Teď jde ke dveřím. (Zvuky znějí nyní příšerněji. Silně chrchlavé rozkašlání. Chvilí ticho. Konečně Edgar vstane a po špičkách se přiblíží ke dveřím pokoje, tam stane. Pološeptem:) Vzpomínám: vždyť jsem zamkl ty dveře ... a slce před ním. Měl jsem strach. Byla tu, myslím, ta děvka. Haha, ty pitomé sny! Ani lítat v nich člověk nedovede. (Zamává rukama jako by chtěl lítat. Hlas Benediktův. Nepopsatelně hnusný a mrtvolný:)*

BENEDIKT: *Tak jen odemkni, loťe! Myslíš, že nevím, že jsi přede mnou zamkl?*

EDGAR: (Sáhne na klíč, ale váhá) *Co to? Bojím se nějak ... Tak se mně zdá, že nebdím zcela. Mám otevřít či nemám?*

BENEDIKT: (Hlas) *Odemkni, loťe, povídám!*

EDGAR: *Měl bych utéci ... (Skočí ke dveřím na chodbu, ale stane a vrátiv se odemkne)*

BENEDIKT: (Vstoupí. Je v divném, nočním bílém úboru, jakoby v rubáši. Malý, vychrtlý, tvář nevyhláditelně ohyzdná, transcendentálně hnusná, strašidelná tvář mrtvolý) *Pojď sem blíž, loťe!*

EDGAR: (Pomalu přistoupí. Benedikt dá mu dva notné políčky) *Odpusťte, drahý dědo, zamkl jsem jen, na mou čest, nedopatřením.*

BENEDIKT: *Tak si jen dej pozor, abych tě nedopatřením nevydědil.*

Mne nemůžeš ani vidět, ale peníze mě uvidíš rád. (Přisourá se ke stolu a s nesmírnou námahou usedne. Edgar usedne opodál)
EDGAR: *Ale dědečku, dnes pro tebe nemám nic k jídlu, nevěděl jsem...*

BENEDIKT: *Hehehe! Rozpomeň se — v kuchyni — v troubě...*

EDGAR: *(Uhodí se do čela) Vskutku! Ale — ale, uždyť to tam je — už tři roky...*

BENEDIKT: *(Poplácá se na čelo) Nu ovšem — už to jiné nebude; pomáti se mu rozum. Pořád se mu jenom něco zdá. Jdi se jen podívat! (Edgar odejde. Stařec nepřetržitě chrochtá. Edgar se vrátí s mísou v ruce)*

EDGAR: *(Čichaje k ní) Úplně čerstvé skopové s bramborem! Kdo by to byl řekl! (Postaví mísu před děda, jenž se dá hned do jídla)*

BENEDIKT: *Jen se vzdej naděje, že jsem umřel! Vzdej se naděje, že vůbec umřu, i kdybych podle lidského soudu natáhl brka, byl bych živ dále, třeba jinde, dělal bych totéž, co dělám teď, a ty bys mě tam navštěvoval jako tady. Tedy, jak by ses mne zbavil?*

EDGAR: *Filosofujete báječně!*

BENEDIKT: *Jsem stokrát moudřejší, než si takový mazal a šumař představí. Pořád mají dnes řeči se svým uměním a filosofie jde u nich zcela na hrnek. Pamatuj si, ty nedochůdče, že jsem se tě snažil vychovat ve skutečné moudrosti. Ale tys to nedocenil, nepoznal, ty štětečku, ty falešná notot!*

EDGAR: *Hehehe! Můj názor na umění jako to nevyšší mně nevezmete.*

BENEDIKT: *Už ti ho neberu, ale pamatuj si, že pokud jej budeš mít, dotud, jako jsi byl dříve za něj bit ode mne, budeš bit od osudu... Tak co je s posledním obchodem?*

EDGAR: *Jsou vaše obchody taky filosofií?*

BENEDIKT: *Víc než co jiného: jsou život. Ale pravá filosofie jest jen správné hledění na život. Tak co je s tím?*

EDGAR: *S jakým obchodem?*

BENEDIKT: *Mám ti dát pár pohlavků, aby sis vzpomenu! Promarnil jsi utržené peníze, vltá, lotře?*

EDGAR: *Ne, ne — už si vzpomínám... To s těmi čtyřiceti děvčaty?*

BENEDIKT: *Těší mne, že to víš. Prodal jsi je, tos psal, a nalodils je už v přístavu. Kde jsou peníze?*

EDGAR: *Ale dědečku, vždyť je to již přes tři roky! Peníze musil jsem vám již tenkrát odevzdat.*

BENEDIKT: *Žádám tři roky, jen tři měsíce! A odevzdals mně houby s octem.*

EDGAR: *Ale vskutku jsem z toho jelen.*

BENEDIKT: *Jdi se podívat do kapes svého modrého kabátu!*

EDGAR: *(Otevře skříň a prohlíží kapsy) Pro pána krále! Tady jsou! (Vyjme z toboľky svazek bankovek a položí je před děda) Že jsem to nevěděl!*

BENEDIKT: *Byl bys je promarnil, ne?*

EDGAR: *Ale jak se mně to mohlo všechno tak poplést?*

BENEDIKT: *Tak ty nevíš ani, žes byl v cizině těžce nemocen?*

EDGAR: *Nemocen? To ale ... Vskutku, teď nějak vzpomínám ... Co to bylo za nemoc?*

BENEDIKT: *Nůž mezi žebry.*

EDGAR: *(Vstane a přechází) Vzpomínám na všechno ... Jeden opilý námořník vyčkal mne — tvrdě, že jsem jej obehřál ve falešné hře, — před hospodou a bodl mne. Ale — ale pamatuju, že už dříve měl na mne spadeno. Špehoval mne už ve vlaku. Jistě byl — někým najat.*

BENEDIKT: *Nebylo by divu: čím kdo zachází, tím také schází. Sám ukládáš o život jiných, neživ se, naučíš-li je těmž.*

EDGAR: *Komu ukládám o život?*

BENEDIKT: *Lotře drží! (Odplivne si. Edgar nemůže se zmocí na slovo. Nastane delší doba ticho, jen mlaskáním starce rušené)*

EDGAR: *(Pro sebe) Tak tedy on žije. Marně jsem se těšil ... Neumře nikdy. Věčně zůstane mně pověšeno na krk toto strašidlo. A myslím, že až zemřu já, budu trávit věčnost v jedné rakvi s ním. Objímat se s ním, mluvit s ním — hrůza! Avšak zvyknu si na to. Snad stane se mně to rozkoší, snad zamiluju se do něho. A nebylo by to přirozeno? Nejsem netvor jako on? Něco mezi životem a smrtí, skutečností a neskutečností, reventant pouze, jehož řemeslo je jen strašit mezi lidmi ... A přece nemohu se dnes méně než jindy s ním smířit. Jsem jako položivní. Co jen dnes předcházelo ...? Cítím, že přijdu na to! Nemůžu žít dlouho ve dvou elementech!*

- BENEDIKT: (Odstrčiv mísu) *Je zde — ona?*
- EDGAR: *Myslím, že ano — vlastně, že ne — vlastně nevím, co myslím...*
- BENEDIKT: *Ach ach! a já myslím, že se bez bláznince neobejdeme. Je tady: slyšíš ji, jak pracuje v kuchyni?*
- EDGAR: *Opravdu, už delší dobu. A kde se tu vzala?*
- BENEDIKT: *Já jsem ji sem přivedl. Hehehe! Potkal jsem ji venku. Šli jsme spolu zatím do kavárny.*
- EDGAR: (K sobě) *Zbláznil bych se, zbláznil bych se!*
- BENEDIKT: *Vaří nám kapra na černo. To bude pochutnánil! Jak se to tváříš? Poslouchej, lotře, nejsi žárliiv?*
- EDGAR: *Na vás? Haha! Už je vám přes devadesát. Kam byste se...*
- BENEDIKT: *Přes to strčím deset takových nedochůdcat, umělců, jako jsi ty, do kapsy. Ta holka na mne bere!*
- EDGAR: *Na vaše peníze, leda. A to i teď, teď sotva.*
- BENEDIKT: *Na mě peníze. No ovšem — které ženské jsou lhostejny. Ale mimo ta na mne také. Je to báječná holka. Poslouchej, mám vážně v úmyslu vzít si ji.*
- EDGAR: *Ale, to bude mít žentchal Už tři léta... [Zarazí se]*
- BENEDIKT: *No, jen to dopověz, potrhlij. Vím to! „Už tři léta hnilje v hrobě.“ Vybředal jsi to na sebe ve spaní. A ty těm snům věříš! Ale to by z toho pes pošel! Holka! (Volá)*
- VIKTORIE: (Objeví se za okamžik. Má zástěru, ale pod ní tytéž modré šaty, v kterých Edgara opustila. K Benediktovi:) *Copak je, miláčku?*
- BENEDIKT: *No, chci ti dát pusu, ty má německá myško. (Viktorie, utřívši si ústa zástěrkou, přistoupí k němu a nechá si dát, zachovávajíc passivitu, nekonečně dlouhou hubičku) No tak, šmakovala? Ten hadr na holi zde myslí (S posuňkem), že mne nemůžeš mít ráda.*
- VIKTORIE: *Mladý pán ať se stará, aby se sám ženským líbil. Vás může mít ráda každá patnáctiletá.*
- BENEDIKT: *Však je také nenechám zahálet! Hehe! A teď dej hubičku tady tomu!*
- VIKTORIE: (Odplivne se) *Fuj!*
- EDGAR: (S tajemnou zuřivostí) *Jak se můžete opovážit, vy jedna — se mnou takto zacházet! (Hlas mu plačtivě selže) A přece jsi právě před chvílí jinak — jinak...*

VIKTORIE: Co „jinak“?

EDGAR: Já už nevím — co mne to oblétko. {Odejde k oknu}

VIKTORIE: Co to má pořád? Já už to dál trpět nebudu! Copak jsem tady, aby si někdo ze mne —

BENEDIKT: Nezlób se, nezlobí! To ty jeho snyl [Jí do ucha] Pomáti se úplně. Ten námořníkův nůž, třeba nevykonat, co měl, dokázal snad něco lepšího. {Ještě tišeji} Tento týden dáme ho do blázince.

EDGAR: Jen si šeptejte! Víím, že jste spolčeni proti mně, že mně ukládáte o život, že jste si toho námořníka koupili. A zvláště vy — dámo, zasedla jste si proti mně. Dokud vy jste tu nebyla, vycházel jsem s dědečkem vždycky dobře, poslouchal jsem jeho moudrých rad, snažil se jít v jeho šlépějích.

BENEDIKT: Ty štětko!

EDGAR: Vy ráda byste všechno jeho jmění zdědila —

VIKTORIE: Teď už toho mám dost! Miláčku, zakaž mu dál mluvit! Sice odejdu a neuvidíš mne už víc!

BENEDIKT: Ničemo, už ani slovo! A ty, myško malá, běž se podívat, co dělá kapr.

VIKTORIE: {Odcházejíc, otočí se ještě ve dveřích, zavolá na Edgara:} Pitomče, pitomče, trojnásobný pitomče! {Poslední slovo zařve jako raněná šelma a bouchne za sebou dveřmi}

EDGAR: Pitomče? Co tím chce říct? Snad že... Nepoznal jsem její lásku ke mně a svou k ní, že počínal jsem si k ní, k milence své vlastně, jako k největší nepřítelkyni... Ale nesmysl! Nemyslet už dál na ty ješitné pitomosti...

HLAS OPILÉHO Z ULICE: Pitomče, pitomče!

EDGAR: Co to bylo? Odkud to zaznělo? Jakoby z jiného světa! Jak je to všechno divné! Něco nového jako by se ve mně probouzelo... Je tu dosud — on? Je. Spí snad? {Benedikt sedí, hlavu opřenu o dlaně. Nehýbá se a nemluví. Edgar rovněž ne. Nastane dlouhé ticho, zprvu cinkotem nádobí z kuchyně rušené. Ale i to zmlkne. Jen meluzína počne víc a více skučet. Tu náhle Edgar, jenž seděl teď rovněž s tváří dlaněmi zastřenou, škubne sebou, odsune je} Ha! Nesedí teď u mne blíž, než před chvílí? Nepostrčil židlí neslyšitelně ke mně? Proč počíná mé srdce bušit? {Zase ticho, teď však hlasy pouličních chodců jsou stále

více překrývané hrkotem vozů. Plamen lampy prská a menší se]

BENEDIKT: (Hlasem změněným, už nelidským, hlasem mrtvoly; slabounce) *Holka, pojď sem! Musím už spát! Musíš mně pomoci do rakve. A on bude dnes se mnou také spát.*

hlas VIKTORIE: (Ač nemohla jej až do kuchyně slyšet) *Přijdu, přijdu* (Ruce Benedikta padnou na stůl, objeví se tvář)

EDGAR: *Hu! To už není on, to je mrtvola, mnoho měsíců stará. Bože, Bože... Vždyť je to přece jen — sen... A už rozumím! Od té chvíle, co vstal jsem z pohovky, byl jsem v polosnu. Vidiny snu, které jindy při probuzení mžikem se rozprchnou, tenkrát zastavily se u mne, a ač jsem už vlastně nespál, přece jen jako bych spal. Byl jsem obojživelníkem mezi snem a bděním. Sny, které tak často jsem míval, a s nimiž jsem si dříve hrával, přelily se do skutečnosti. Teď teprve bdím jako jindy. Avšak — on tu přesto sedí... Ha, zase se přiblížil ke mně — hrůza! Utéci, utéci! (Škubne sebou, ale ze židle nepovstává) Zmrzly mně údy? Všechno spojení mezi mým duchem a pohyby těla je příšerně přerušeno... Hrůza, hrůza! (Lampa zhasne, ale pokoj zůstane světlý. Okny už je vidět první červánek) Už je ráno! Sláva, jsem zachráněn! Jak je to divné. Co jsem považoval za poslední chodce, byli již časní chodci. Ale ta příšera je zde stále... Hu, tím příšernější v tom duchovém, strašidelném prvním ranním úsvitu. Teď teprve vlastně mám před sebou — strašidlo... Ve úgrožní noc jeho smrti. Dříve jsem tu strašidlo neměl, ja jím sám. Sám jsem mu otevřel a teď ho tu mám. A jde blíž a blíž. Cizí síla postrkuje jeho židli. A já sedím tady jemu napospas. Bez hnutí... Jinak se z té židle nedostanu, než se z ní zhrouť mrtev... A to stane se, cítím, jakmile se mne dotkne. Hrůza! Ale což nezmůže vůle všechno? (Škubne sebou silněji s tváří k prasknutí napjatou. Náhle vstane) Hurá! Jsem spasen! A teď ven, ven! (Skočí ke dveřím, ale nemůže je otevřít) Zamknuto! To ona, vzpomínám, zamkla dveře za sebou. Ó ta bídnicel! Byla s ním smluvena. Což nebyla tím strašidlem? Není vlastně také už mrtva jako on? Oh ne, nerozluštím věc! Snad přece jen to vše byla skutečnost. Zešílil — nejlépe zemřít, než tento nesnesitelný chaos. (Řvoucím, šíleným hlasem) Ale dřív, vy strašidla mizerná, rozmluvím s vámi jednou jak se*

sluší a patří. {Vytáhne dýku a revolver. Cloumá dveřmi a kope do nich — marně. Za okamžik:} *Ale vždyť mám druhý klíč!* {Horempádem jej hledá} *Nenajdu jej, jsem bezhlavý a ona, to druhé strašidlo, přijde každou chvíli.*

VIKTORIE: {Z dálky} *Už jdu, už jdu!*

EDGAR: *Jde. A on tady u stolu sedí v tom ranním, děsném polosvitu stále... Ale židle se otočila a zcela viditelně postupuje ke mně.*

VIKTORIE: {Výkřik zvenčí} *Už jdu, už jdu!*

EDGAR: *Teď jde chodbou? Jistě si vzala ten druhý klíč!* {Ozve se zarachocení klíče v zámku} *Vskutku!* {Pozdvihne revolver} *No pojď, ty strašidlo! Ty nejpodlejší vyvrhel, proradná děvko!* {Otevrou se prudce dveře, vstoupí Viktorie, oděná jako dřívě, jen zástěra schází. Třeskně výstřel. Viktorie se kácí pomalu k zemi. Edgar řve šleným hlasem:} *Hurá, hurá! Tady leží jeden fantom, a ten druhý si lehne vedle něho.* {Otočí se s revolverem pozdvíženým} *Zmizel! Dobře jsi udělal, prase starý! A dobře uděláš* {Zamává revolverem}, *neobjevíš-li se už nikdy!*

VIKTORIE: {Za jeho zády, slabounkým, sténavým hlasem} *Edgare, miláčku, cos mně — to — učinil —?*

EDGAR: {Obrátí se k ní, stále ještě dívoce} *Tys tu s ním byla! Celou tu dobu! Hanebnice!*

VIKTORIE: *Co — pravíš? By-la jsem — doma — usnula jsem —*

EDGAR: *Tedy jsi s ním nebyla v kavárně?*

VIKTORIE: *Kde-pak —*

EDGAR: *A proč jsi tedy přišla?*

VIKTORIE: *Pro-bu-dila jsem — se náhle, vla-sy mně stá-ly, zdálo se — mně něco děsného — o tobě, oblékla jsem se — rychle — a běžela k tobě —*

EDGAR: {Mírněji} *Opravdu? Chvilí ticho*

VIKTORIE: {Pokouší se vstát, ale klesne nazpět} *Miláčku — umírám —*

EDGAR: {Odnese ji na své lože a rozepne na prsou} *Vždyť skoro ani nekrváčíš, nic to nebude...*

VIKTORIE: *To — je — tím — horší, krev vy-lévá se — do hrudníku, udusí mne —*

EDGAR: *Drahoušku, děťátko —* {Počne ji líbat} *To učinila ta dá-belská moc, nemohu za to.* {Přikřejším hlasem} *Ale snad za to*

můžeš ty! Tys byla dříve vždycky při něm proti mně, ty našla jsi úkladného vraha. Přiznej se!

VIKTORIE: *Tváří v tvář smrti — přísahám ti, že to není pravda! Tys však byl od počátku mým nepřítelem.*

EDGAR: *Zdál jsem se být jím jen proto, že ty jsi mou lásku neopětovala... Vše zavlnily naše nesmyslně hrdé povahy, a teď jsme za to oba více než krutě potrestáni. Miláčku, odpusť, běžím pro lékaře, hned jsem s ním nazpět.*

VIKTORIE: *(S největší námahou, chraptivě) Zůstaň! Za okamžik jsem mrtva. Již — již ji vidím, tvář má bílou jako sníh — tam na prahu... Obejmi mne raději, ať vydechnu v tvém náručí... (Zhroutí se na lož. Edgar obejmě ji v divokém pláči)*

EDGAR: *Nezemřeš!... Pohlédni na mne! Ach běda, oči v sloupu, nevidí mne již... Viktorie nejdražší, ó zůstaň ještě! Půjdu s tebou, půjdeme ruku v ruce do věčnosti —*

VIKTORIE: *(Uprostřed chroptění) Ml — miláč — (Prudké škytnutí. Tělo její se natáhne jako struna)*

EDGAR: *(Vymrští se do výše a zařve jako dravec) Mrtva! Óoh... teď teprve vidím, jak jsem ji miloval... Musím za ní, za ní! Ha! (Uchopí revolver) Pryč z tohoto světa, kde je člověk, aniž to ví, slepec, nejstrašnějším otrokem a loutkou všech velkých i malých ďáblů! Kdo nic neví, nic nevidí — vzhůru Tam, kde sen a skutečnost se v jedno slíjou, kde to, co člověka zde činí šilencem, stane se lužnou harmonií, sladkou poesí a krásou! Zde rozpínají po mně ďábelské moci chapadla svá teď strašlivěji než dříve, teď, když jsem sám. No, neřekl jsem? Netvor je už zase zde! (Ve dveřích do sousedního pokoje objeví se polostínově Benedikt) Zde máš, prašivče! (Vystřelí, přízrak zmizí. Edgar řve stále šileněji, vyskočí za ním) Zmizel! Ale ne: tam sedí na stěně jako moucha! (Třeskne výstřel) A teď leze po stropě... Hoj! Hoj! (Vypálí do všech koutů rány. Ozve se příšerný, zvířecí chechtot) Nemlží, jen se chechtá. Však já vím, jak na tebe vyzraju, jak tě jedine a neomylně usmrťím! Ha, ha, ha, ha! (Vypálí si do prsou dvě kule a pomalu klesá) Jaké to ohromné, sladké slunce vychází přede mnou. —*

KONEC

Hammond